

Կարծիք

Գոռ Տիգրանի Սարգսյանի «Պետական-մասնավոր գործընկերության արդյունավետ մեխանիզմների ձեւավորումը (<< նյութերով)» թեմայով ատենախոսության վերաբերյալ՝ ներկայացված Ը.00.02 – «Տնտեսության, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար:

Արենախոսության թեմայի արդիականությունը

ՊՄԳ համակարգը, ըստ էության, արդյունավետ համատեղում է երկու սուբյեկտների ռեսուրսներն ու ներուժը, պետության՝ մակրոկառավարման և կարգավորման, և մասնավոր բիզնեսի՝ ձեռնարկատիրական մակարդակով կառավարման, ներդրումների, նորարարությունների արդյունավետ յուրացման կարողությունները: Պետությունը առաջնորդվում է պետական բյուջետային միջոցների ռացիոնալ օգտագործման չափորոշիչով, իսկ մասնավոր գործընկերը՝ շահույթ ավելացնելու նպատակով ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետությամբ, ճկունությամբ և նորարարությունների հանդեպ ընկալունակությամբ, որը բազմապատիկ արդյունք է հաղորդում ամբողջ գործընթացին:

Ըստ էության, ՊՄԳ ձևաչափը հնարավորություն է տալիս, առանց հանրային կյանքի մոդելի ու կառուցվածքի խորքային փոփոխությունների և դրան զուգորդող անխուսափելի ցնցումների (որը տեղի ունեցավ անցումային շրջանում բազմաթիվ երկրներում), օգտագործել սեփականության երկու ձևերի առավելությունները:

ՊՄԳ արդի փորձը թույլ է տալիս, որ պետությունը, պահպանելով ազգային նշանակության ծառայությունների անվտագության պահպանման լծակները, ներգրավելով դրանց կառուցման և շահագործման մեջ մասնավոր հատվածին, հնարավորություն է ստանում ներգրավել լրացուցիչ կապիտալ, այդ թվում՝ օտարերկրյա, թուլացնել բյուջետային լարվածության առիճանը և ռիսկերի զգալի մասը փոխանցել բիզնեսի ոլորտ:

Հանրային ծառայությունների հատվածում, մասնավորապես՝ ենթակառուցվածքների ոլորտներում պետական հատվածի և մասնավոր բիզնեսի միջև սեփականության իրավունքի վերաբաշխման փորձը վկայում է, որ ՊՄԳ-ի ձևաչափով մասնավոր հատվածին մի շարք առանցքային իրավասությունների պատվիրակմամբ

պետությունը հասարակության առջև մնում է պատասխանատու հանրային ծառայությունների անխափան ապահովման համար: Սկզբունքորեն դրանով է բացատրվում ՊՄԳ-ի գրավչությունը ենթակառուցվածքային օբյեկտների արդյունավետ գործունեության համար, նկատի ունենալով նաև դրանց արդյունավետ կառավարումը, ռեսուրսների ռացիոնալ օգտագործումը:

Հեփազդությունը նպատակներն ու խնդիրները

Ատենախոսության նպատակն է մշակել ՀՀ-ում ՊՄԳ-ի պետական կարգավորման բարելավման ուղիներն ու դրանց կառուցակարգերը, միջազգային պրակտիկայում ՊՄԳ ծրագրերում կիրառվող կազմակերպական և ֆինանսավորման առաջադեմ սխեմաների և դրանց կառուցակարգերի տեղայնացման մոտեցումները, ՊՄԳ ծրագրերի ներդրումային կայուն պլատֆորմի ձևավորման գործիքակազմն, ուղղված՝ ՊՄԳ համապետական և տարածաշրջանային ծրագրերի արդյունավետ իրականացմանը:

Նշված նպատակի իրականացման համար ատենախոսությունում դրվել են հետևյալ խնդիրները.

- ուսումնասիրել ՊՄԳ-ի տեսամեթոդական հիմքերը և միջազգային զարգացումները,

- բացահայտել ՊՄԳ-ի ձևավորման հայեցակարգային և տեսամեթոդական մոտեցումներն ու սկզբունքները,

- բացահայտել միջազգային պրակտիկայում ՊՄԳ-ի օրենսդրական կարգավորման մոտեցումները և ծրագրերի իրականացման տարատեսակները,

- ներկայացնել ՊՄԳ տարածաշրջանային ծրագրերի ֆինանսավորման ինովացիոն փորձը Չինաստանում,

- վերլուծել ՀՀ-ում իրականացված ՊՄԳ ծրագրերը և դրանց ընդհանուր բնութագրիչները,

- վերլուծել ՀՀ-ում ՊՄԳ իրավակարգավորման վիճակը, իրականացված ոլորտային ՊՄԳ ծրագրերի հիմնական ձևաչափերը և առանձնահատկությունները,

- մշակել ՀՀ-ում ՊՄԳ կենսունակ ծրագրերի զարգացման հիմնական առանցքները և կառուցակարգերը, ներառյալ օրենսդրական հիմնախնդիրների կարգավորման մոտեցումները և ուղիները,

- մշակել ՊՄԳ կազմակերպական և ֆինանսավորման սխեմաների տեղայնացումն ու ակտիվացման առանցքները ՀՀ տարածաշրջանային ծրագրերի համար,
- մշակել ՊՄԳ ծրագրերի կառուցվածքային ֆինանսավորման կառուցակարգերի ներդրման ուղիները,
- մշակել կառուցվածքային ֆինանսավորմամբ իրականացվող ՊՄԳ ծրագրերի գնահատման գործիքակազմը:

Հիմնական գիտական արդյունքները և հեղափոխության նորույթը

Ատենախոսության մեջ ներկայացված մոտեցումների և առաջարկությունների շրջանակներում համակարգված և ամբողջական մշակված կառուցակարգերով գիտական նորույթ են հանդիսանում ՀՀ-ում ՊՄԳ-ի զարգացման համար կարևոր հետևյալ դրույթները՝

1. Մշակվել են ՀՀ ՊՄԳ օրենքում բացահայտված խնդրահարույց հարցերի լուծումները, կապված՝ ա) մասնավոր գործըկերոջ կարգավիճակի, ծրագիրն իրականացնող կառույցում օտարերկրյա մասնակցության, ծրագիրը իրականացնող ընկերության ձախողման դեպքում մասնավոր և պետական գործընկերների միջև ռիսկերի բաշխման հետ, բ) ԵԱՏՄ շրջանակներում անդամ երկրների ՊՄԳ օրենսդրություններում բացահայտված միասնական տնտեսական տարածքում կապիտալի կամ ներդրումների ազատ տեղաշարժի «սահմանափակում» խոչընդոտ որակված իրավական կարգավորման մոտեցման հետ:
2. Մշակվել է ՊՄԳ ծրագրերի կազմակերպական և ֆինանսավորման սխեմաների տեղայնացնելու ակտիվացման հիմնական չափորոշիչներն ու կառուցակարգերը՝ տարածաշրջանային, միջհամայնքային և համայնքային (ՏՀՄ) միավորների մակարդակով:
3. Մշակվել է ՀՀ-ում ՊՄԳ ծրագրերի ֆինանսավորման և ներդրումային կայուն պլատֆորմի հայեցակարգն ու դրա մոտեցումները ուղղված՝ ակտիվների արժեթղթավորման կառուցակարգով կապիտալ ներդրումների համար անհրաժեշտ միջոցների ներգրավմանը, սահմանվել են արժեթղթավորման փուլի

բազային ակտիվների չափորոշիչները, ակտիվներով ապահովված արժեթղթերի արդյունավետ սպասարկման մոտեցումներն ու կառուցակարգերը:

4. Մշակվել է ցուցանիշների համախումբը՝ որով գնահատվում է ՊՄԳ ծրագրի իրականացնող ընկերության ֆինանսական վիճակի կամ «կենսունակության» փոփոխությունը, կապված՝ ակտիվների արժեթղթավորմամբ ռեսուրսների ներգրավման միջոցով կապիտալ ծախսեր իրականացնելու ներուժի հետ:

Ատենախոսության հիմնական բովանդակությունը

Ներածությունան մեջ հիմնավորված է ատենախոսության թեմայի արդիականությունը, ձևակերպված են ուսումնասիրության նպատակը և հիմնական խնդիրները, սահմանված են աշխատանքի արդյունքների գիտական նորույթը ու գործնական նշանակությունը, ինչպես նաև եզրակացությունները և առաջարկները:

Ատենախոսության առաջին՝ **«Պետական մասնավոր գործընկերության տեսամեթոդական հիմքերը և միջազգային զարգացումները»** գլխում ուսումնասիրվել են՝ ՄՊԳ ձևավորման հայեցակարգային տեսամեթոդական մոտեցումներն ու սկզբունքները, միջազգայն փորձում ՊՄԳ օրենսդրական կարգավորման մոտեցումները և ծրագրերի իրականացումները, ՊՄԳ տարածաշրջանային ծրագրերի ֆինանսավորման ինովացիոն փորձը Չինաստանում:

Ատենախոսության երկրորդ՝ **«ՊՄԳ ծրագրերի արդի վիճակը, ներուժը և իրավակարգավորումը ՀՀ-ում»** գլխում վերլուծված են Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացված ՊՄԳ ծրագրերը, ՊՄԳ իրավակարգավորումը ՀՀ-ում և ՀՀ-ում ոլորտային ՊՄԳ ծրագրերի հիմնական ձևաչափերը:

Ատենախոսության երրորդ՝ **«ՀՀ-ում ՊՄԳ կենսունակ ծրագրերի զարգացման հիմնական առանցքները և կառուցակարգերը»** գլխում քննարկվել են՝ ՊՄԳ օրենսդրական հիմնախնդիրների կարգավորման մոտեցումները, ՊՄԳ կազմակերպական և ֆինանսավորման սխեմաների տեղայնացումն ու ակտիվացման մեխանիզմները ՀՀ տարածաշրջանային ծրագրերի համար, ինչպես նաև ՊՄԳ կազմակերպական և ֆինանսավորման սխեմաների տեղայնացումն ու ակտիվացման առանցքները ՀՀ տարածաշրջանային ծրագրերի համար:

Դիրողություններ ատենախոսության վերաբերյալ

Աշխատանքում առկա են նաև որոշ թերություններ.

1. Միանշանակ չէ ձևակերպված աշխատանքի նպատակը" «Ատենախոսության նպատակն է մշակել ՀՀ-ում ՊՄԳ-ի պետական կարգավորման բարելավման ուղիներն ու դրանց կառուցակարգերը, միջազգային պրակտիկայում ՊՄԳ ծրագրերում կիրառվող կազմակերպական և ֆինանսավորման առաջադեմ սխեմաների և դրանց կառուցակարգերի տեղայնացման մոտեցումները, ՊՄԳ ծրագրերի ներդրումային կայուն պլատֆորմի ձևավորման գործիքակազմն ուղղված՝ ՊՄԳ համապետական և տարածաշրջանային ծրագրերի արդյունավետ իրականացմանը»: Առկա ձևակերպումից ելնելով՝ այն կարելի է տրոհել մի քանի նպատակի, կամ, եթե իրականում նպատակը մեկն է՝ վերաշարադրել նախադասությունը:
2. Աշխատանքի խնդիրները ձևակերպելիս հեղինակը նշել է հատուկ առանձնացված՝ Չինաստանի փորձի ուսումնասիրությունը, սակայն ներածական մասում որևէ հիմնավորում երկրի ընտրության վերաբերյալ չի տվել:
3. Աշխատանքի 3-րդ գլխի զգալի հատվածներ կրում են պատմողական բնույթ՝ հետազոտության ամփոփման և առաջարկների փոխարեն ներկայացնելով տեսական դրույթներ /օր.՝ ենթագլուխ 3.4/:
4. Աշխատանքում առկա են բազմաթիվ քերականական սխալներ և տառասխալներ:

Եզրակացություն

Կարելի է եզրակացնել, որ ատենախոսությունը իրենից լուրջ հետազոտական աշխատանք է ներկայացնում, ինչի մասին վկայում են ուսումնասիրության վերջում ներկայացված արդյունքները: Աշխատանքում օգտագործված տեսական և գործնական մոտեցումները, ինչպես նաև ուսումնասիրության ընթացքում ստացված արդյունքները, գիտականորեն հիմնավորված, համոզիչ և ընդունելի են: Հետազոտության արդյունքում առաջադրված առաջարկությունների կիրառումը կարող է էական ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետությունում պետական-մասնավոր գործընկերության ոլորտի զարգամացման վրա:

Այս աշխատանքի ինքնուրույնությունը, ամբողջականությունն ու արժեքը, հետազոտությունում օգտագործված հարուստ տեսական և գործնական նյութերը այն արժանացնում են բարձր գնահատականի:

Ատենախոսության սեղմագիրը համապատասխանում է աշխատանքի բովանդակությանը և իր մեջ ներառում է հիմնական պայմաններն ու արդյունքները: Ատենախոսության հիմնական դրույթները ներկայացված են գիտական հրապարակումներում:

Գոռ Տիգրանի Սարգսյանի՝ «Պետական-մասնավոր գործընկերության արդյունավետ մեխանիզմների ձևավորումը (ՀՀ նյութերով)» թեմայով ատենախոսությունը համապատասխանում է ՀՀ ԲՈԿ-ի կողմից թեկնածուական ատենախոսության համար ներկայացված պահանջներին, իսկ հեղինակն արժանի է Ը.00.02 - «Տնտեսության, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը:

Պաշտոնական ընդդիմախոս՝
տնտեսագիտության թեկնածու,
դոցենտ

Ա.Գ. Ավետիսյան

Ա.Գ. Ավետիսյանի ստորագրության իսկությունը
հաստատում եմ՝
ՀՌՀ գիտական քարտուղար



Ռ.Ս. Կասաբաբովա

27 մայիսի 2021 թ.